

Hvor nyttig er rutinemåling av hodeomkretsen?

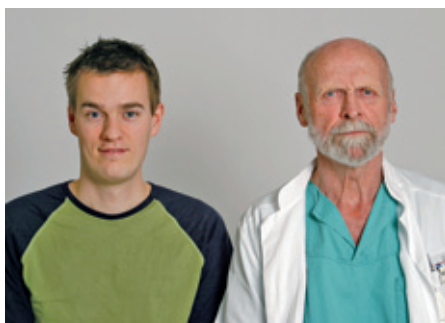
Økt hodeomkrets ved rutinekontroll avslører først og fremst hydrocephalus. Barn med intrakraniale svulster får langt mer dramatiske symptomer. Det viser en norsk studie.

Det har vært allment antatt at spedbarn med intrakraniale ekspansive tilstander som hydrocephalus og svulster ikke nødvendigvis får typiske trykksymptomer, men at de kompenserer med økning i hodestørrelse – altså at trykket utvider skallens volum i stedet for å gi uttalte trykksymptomer. Denne antakelsen er grunnlaget for at man i så godt som alle vestlige land måler hodeomkretsen regelmessig ved spedbarnskontrollene det første leveåret mens skallen fortsatt er ettergivelig. Tanken er altså at man skal kunne oppdage tilstanden så tidlig som mulig, før andre og mer dramatiske symptomer opptrer og før hjernen eventuelt blir varig skadet av trykket.

– Overraskende nok viser det seg at det nesten ikke foreligger vitenskapelig dokumentasjon av at denne rutinen faktisk har noe for seg og hva den eventuelt kan gi, sier Sverre Morten Zahl, førsteforfatter av artikkelen *Routine measurements of the head circumference as a tool for disclosing intracranial expansions in infants; what is the gain?* (1). For tiden er han turnuslege i distrikt.

– Vi utførte en studie som omfattet alle norske barn under fem år innlagt med intrakraniale ekspansive tilstander i perioden 1999–2002. Studien inkluderte 298 barn. 58 % hadde hydrocephalus, 19 % hadde en intrakranial svulst og hos 23 % var det andre diagnoser, i de fleste tilfellene cyster.

Hos hele 72 % av hydrocephaluspasientene var rutinemessig påvist økt hodeomkrets det symptomet som førte til diagnosen og innleggelsen, andre trykksymptomer

Sverre Morten Zahl og Knut Wester (til høyre), artikkelens første- og andreforfatter. Foto Fotoseksjonen Universitetet i Bergen

som sutring og kvalme/oppkast var langt sjeldnere (8–9 %). Bare 5 % av svulstpasientene ble henvist grunnet økt hodeomkrets. Hos de aller fleste av disse var kvalme/oppkast, hodepine, ustøhet og slapphet de viktigste symptomene. Bare sju barn over ti måneder ble innlagt på grunn av økt hodeomkrets, sier Zahl.

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Zahl SM, Wester K. Routine measurements of the head circumference as a tool for disclosing intracranial expansions in infants; what is the gain? A nation-wide survey. *Pediatrics* 2008. <http://pediatrics.aappublications.org/cgi/content/full/121/3/e416> [2.3.2008].

Ordforklaringer

Hydrocephalus: Også kalt vannhode. Misforhold mellom produksjon og eliminasjon av cerebrospinalvæske, slik at det hoper seg opp cerebrospinalvæske i hjernens hulromsystem. Dermed øker det intrakraniale trykket.

Er du i ferd med å publisere eller har du nylig publisert i et internasjonalt tidsskrift? Send tips til erlend.hem@medisin.uio.no

www.tidsskriftet.no/norskforskning

Nevrokirurgisk forskning i Bergen

Studien begynte som en studentoppgave ved Universitetet i Bergen.

I 2001 ønsket medisinstudent Sverre Morten Zahl å skrive den obligatoriske sær-oppgaven innen nevrokirurgi. Knut Wester ble hans veileder. Ideen til oppgaven fikk Wester etter å ha vært på et seminar om nytten av rutinekontroller av spedbarn. Der fremholdt en engelsk foredragsholder at rutinemålinger av hodeomkretsen ikke hadde noen verdi. Wester syntes det hørt

underlig. Et litteratursøk viste at denne svært vanlige rutinen faktisk ikke var basert på kliniske fakta i det hele tatt.

Zahl og Wester ble møtt med stor velvilje da de kontaktet landets barneavdelinger. De sier at det ville ha vært umulig å gjennomføre studien uten deres hjelp.

Artikkelen publiseres i marsutgaven 2008 i det prestisjetunge tidsskriftet *Pediatrics* (<http://pediatrics.aappublications.org>)